

ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТИ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ имени АЛЬ-ФАРАБИ

**«БІЛІМДІ БАҒАЛАУДЫҢ
ҚҰЗЫРЕТТІ-БАҒДАРЛЫ ЖҮЙЕСІ»
44-ші ғылыми-әдістемелік конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ**

17-18 қаңтар 2014 жыл

2-кітап

**МАТЕРИАЛЫ
44-ой научно-методической конференции
«КОМПЕТЕНТНОСТНО-ОРИЕНТИРОВАННАЯ
СИСТЕМА ОЦЕНКИ ЗНАНИЙ»**

17-18 января 2014 года

Книга 2

МАЗМҰНЫ
СОДЕРЖАНИЕ

БІРІНШІ СЕКЦИЯ
ПЕРВАЯ СЕКЦИЯ

ЖАҢА БІЛІМ БЕРУДІҢ КӘСІБИ БАҒДАРЛАМАЛАРЫН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ АЯСЫНДА
ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТЕРДІ ҚАЛЫПТАСТЫРУ

ФОРМИРОВАНИЕ КОМПЕТЕНЦИЙ В УСЛОВИЯХ РЕАЛИЗАЦИИ НОВЫХ
ОБРАЗОВАТЕЛЬНО-ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ ПРОГРАММ

Абдулкаримова Р.Г. Формирование профессиональной компетентности магистрантов кафедры химической физики и материаловедения.....	3
Абдыкалыкова Р.А., Рахметулласева Р.К., Сарова Н.Б. ЖМК химиясын оқытудағы бағдарламаны жүзеге асыру аясында құзыреттілікті қалыптастыру.....	5
Аргимбаева А.М., Шалдыбаева А.М., Мусабекова А.А., Абилова М.У. Роль непрерывной практики в формировании конкурентоспособных специалистов химиков-технологов.....	7
Артыкова Д.М-К., Мұсабеков К.Б. Студенттердің дәріс сабақтарына қатысу бойынша мәселелерге компетентті көзқарас...	11
Басшова А.К., Басшова С.А., Мустафина В.В Роль знаний в области безопасного управления химическими веществами в формировании компетенции будущих химиков-технологов.....	14
Балғышева Б.Д. «Минералды тыңайтқыштардың химиясы және технологиясы» пәні бойынша білім беру кезіндегі студенттердің өз қабілеттерін дамыту, жетілдіру және жүзеге асырудың стратегиялық мақсаттары.....	18
Буркитбаева Б.Д., Аргимбаева А.М. Применение знаний и умений, приобретенных в процессе изучения теоретических основ электрохимии для освоения ее прикладных аспектов.....	20
Дюсебаева М.А., Нурлыбаев А.К. Формирование компетенций по дисциплине «Методы анализа продуктов органического синтеза».....	22
Ешова Ж.Т., Ақбаева Д.Н. Роль расчётных задач в формировании профессиональной компетентности будущего химика-технолога при освоении дисциплины «основные процессы и аппараты химической технологии».....	24
Жусупова Г.Е., Бейсебеков М.К., Абилов Ж.А. Формирование компетенции студентов при изучении курса «Биоорганическая химия»	27
Камысбаев Д.Х., Наурызбаев М.К., Серикбаев Б.А., Кудреева Л.К. Анализ составляющих формирования компетентности студентов специальности «Химическая технология неорганических веществ» в условиях реализации новых образовательно – профессиональных программ	31
Қоқанбаев Ә.Қ. Жаңа қазақша химиялық терминдердің жоғары білім беруде құзыреттіліктерді қалыптастырудағы маңызы.....	34
Мангазбаева Р.А., Тумабаева А.М., Уркимбаева П.И., Каржаубаева Р.Г. Формирование компетенций по дисциплине «химия и физика полимеров».....	36
Матакова Р.Н., Кудреева Л.К. Новые роли и модели педагогического взаимодействия в современном образовательном процессе.....	39
Музычкина Р.А., Корулькин Д.Ю. Метод комплексного проектирования для реализации компетентностного подхода в обучении студентов специальности «Химическая технология органических веществ».....	42

СТУДЕНТТЕРДІҢ ДӘРІС САБАҚТАРЫНА ҚАТЫСУ БОЙЫНША МӘСЕЛЕЛЕРГЕ КОМПЕТЕНТТІ КӨЗҚАРАС

Химия саласы бойынша мамандарды дайындау бойынша дәріс сабақтарын жүргізуші (Senior Lecturer) тұлғаға кредиттік технология аясында мынадай талаптар қойылады: а) ғылыми титулы болуы; ә) жоғарғы деңгейдегі білімділік пен парасаттылық; б) дәрісті оқып тұрған тілін жоғары деңгейде меңгере білуі (қазақ, орыс немесе ағылшын); в) қажет болған жағдайда интерактивті құралдарды жоғары деңгейде қолдана білу. Осы талаптар орындалған жағдайда кредиттік технологияға сай дәріс сапасы жақсы деңгейді көрсете алады және Senior Lecturer тұлғасының оқыған дәрісі студенттердің (магистрант, PhD-докторант) сұрасыныстарына жоғары деңгейде толық сәйкес келуі шарт. Былайша айтқанда, тек ағымдағы өткізілетін тақырыптарды қамтып қана қоймай, қосымша немесе дефицит әдебиет көздерінен қызықтырушы материалдар қолданып оқылған дәріс студенттердің сұраныстарына нақты сай келетінін айтып отырмыз. Шетелдерде немесе жақын шетелдерде, өзіміздің университеттің қабырғаларында білім деңгейі өте терең барынша қалыптасқан профессор, академиктердің дәрістеріне қызығушылықпен келіп, мұқият тыңдап және қалмай студенттермен қатар қатысып отыратын тұлғалар болатыны баршамызға белгілі. Мысалға, Ломоносов атындағы Мәскеу мемлекеттік университетінің П.А.Ребиндер [1], Б.В. Дерягин [2], Ю.А.Овчинников [3] т.б. сынды академиктердің дәрістеріне сол университеттің профессорлық-оқытушылық құрамынан, кейде академиктің өзінің рұқсатымен бұрынғы оқып кеткен шәкірттері қатысып отыратынын байқауға болады. Бұл жағдайды алыс шетелдерге барғанда да академик, білімдар профессорлардың дәріс уақыттары кезінде байқауға болады. Сонда да, сондай ҒА академиктерінің, корреспондент-мүшелерінің, беделді профессорлардың дәріс сабақтарына студенттердің 100% қатыспайтыны байқалынады. Бұл мәселе алыс, жақын шетелдерде де, республика шеңберіндегі университеттеріміздің барлығында да байқалады. Кей жағдайда дәріс сабағына бірде-бір рет қатыспайтын студенттер табылады. Қазіргі таңда жетілдірілген кредиттік технология заңдылықтарына сай студенттердің дәріс сабақтарына қатысуын Интернет жүйесі бойынша белгілеу енгізілген. Бірақ студенттердің дәріске қатысу белсенділігі бүгінгі күні еш бағамен бағаланбайды. Яғни, былайша айтқанда, 15 дәріске толық қатысқан студент пен барлығы 12-13 дәріске қатысқан студенттердің бағалары бірдей болуы да мүмкін. Ал, студент 15 лекцияға бірде-бір рет қатыспаған жағдайда немесе барлығы 2-3 дәріске қатысқан студентке емтиханға кірмеуге жол берілген жағдайлар байқалмайды. Студенттердің дәріс сабақтарына толық 100% қатысуын қамтамасыз ету үшін қандай шаралар қолдану талап етіледі?

Бірінші әдіс: лекция көрнекілігін арттыру, дәстүрлі қолжетімді әдебиет көздерінде кездесе бермейтін қызықты (познавательный) материалдар қолдану; Мысалға, бөлшектердің ДЛФО теориясы бойынша әрекеттесу мүмкіндіктерін қарастыру кезінде, бөлшектердің тартылысы мен тебісу күштерін көрнекті видео немесе move материалдармен толықтырса немесе т.б. т.с.с. материалдар қолданылса, дәріс жоғары қызығушылықпен өтері анық. Бірақ, бұл пункттің кемшілігі ретінде осы материалды электрондық түрде жасап шығаруға Senior Lecturer тұлғаның барлық бос уақыты толық жұмсалып кететінін айта кету қажет. Егер Senior Lecturer аптасына 3 кредит дәріс оқитын болса, ал презентацияны видео-, аудиоматериалдар немесе т.б. материалдар қолдану арқылы презентация дайындауға жалпы орташа есеппен , 9 сағ кетеді десек, 1 аптада 27 сағат кетеді, ал 15 аптаның ішінде 405 сағат уақыты дәріске дайындық үшін жұмсалуды қажет. Сонда да бұл әдіс студенттерге дәріске қатысу белсенділігін 100 % арттыратынына кепіл бере алмайды.

Екінші әдіс: дәріс материалдарын интранет жүйесіне енгізбеу. Бұл жағдайда студенттер интранеттен туралай көшіріп алу мүмкіндігінен айырылады. Ізінше «шпаргалка» жасап алу мүмкіндігінен де айырылады. Жалпы негізінен дәріс материалдарын тек онлайн түрде оқи алатын жағдайда енгізу қажет және принтерден басып шығару немесе көшіру (яғни, «скачать» ету) мүмкіндігінен ажыратса дұрыс болар еді деп есептейміз. Студенттердің академиялық тәртіпті орындамай, емтихан кезінде «шпаргалкамен» ұсталынып, заң бұзушылыққа баруын кейде байқап жатамыз. Нағыз осындай заң бұзушылықпен нашар оқитын, дәрістік сабақтарға қатыспайтын студенттер айналысады деп есептейміз және бұл жағдай университетіміздің беделіне сай емес. Ұсынылған осы әдісті қолданған кезде жоғарыда айтылғандай артықшылықтарды байқауға болады. Бірақ, бұл әдістің кемшілігі – жоғарғы курс студенттеріне арналған арнайы оқытылатын элективті курстарда әдебиет көзі жеткіліксіз болған жағдайда қиындықтар туғызу мүмкін.

Студентке сабаққа дайындалу үшін әрқашан Интернет міндетті түрдегі қажеттілік етіледі және онлайн түрдегі дәріс материалдар негізгі нақты әдебиет көзі ретінде болып қала береді.

Үшінші әдіс: Біздің ойымызша дәріс сабақтарын балдық жүйеде бағалау ең тиімді әдіс болып табылады. Халық Достастығының Ресей университетінде (Государственное Образовательное Учреждение Высшего Проффессионального Образования Российский Университет Дружбы. Инженерный факультет) [4], Волгоград мемлекеттік университетінде (ВолГУ) [5] т.б. университеттерінде дәріс сабақтарының қатысуына силлабустарына сәйкес студенттерге 0,5 балл қойылып отырады.

Бұл әдістің артықшылығы студент себепсіз дәріске келмегені үшін арнайы балдарынан айырылады. Сәйкесінше қалмай келіп жүрген студентке қарағанда ол студент максималды 95-тен жоғары балл ала алмайды. Сондықтан студент балын жоғалтпас үшін дәріс сабағын бір де бір рет жібермеуге тырысады.

Егер студент дәрісті мұқият тыңдап, материалды түсінуі бойынша Senior Lecturer өзара контактыда болса және материалды конспектілеп отырса, былайша айтқанда белсенді қатысып отырса қойылатын балды осы критерийлерге де қарап қою қажет деп есептейміз. Неге бұл критерийлерді талап етеміз деген сұрақ туындайды ғой? Себебі, дәріс уақытында ұйқтап қалатын да студенттер табылады. Заман талабына сай жатақханадан орын жетпеген студенттер, әсіресе, 4 курстар пәтерақысын ажырату үшін жұмыс істеулеріне тура келеді. Сабақ уақытына келергі болмасын деген оймен ер балалар, кейде қыз балалар да түнгі ауысымдарға (смен) келіседі (олар жұмысқа тұрғанын жасырады). Осы жағдайда дәріс уақытында шаршағандықтан өздерін әрең ұстап отырады, пассивті болады. Лекция материалына салғырт қарайды. Тек «нб» алмасам болды деп ойлап материалды көшіріп жазып алмайды. Кейбір дәріс арасында берілген кішігірім тапсырмаларды назарынан өткізіп алады. Ондай студенттің білімі жоғары болатынына күмәнымыз бар. Ұсынылған әдістеме студенттің белсенділігін арттырады. Мысалға, бүтін бір курс ағымына лекция оқитын дәріскер үшін студенттің белсенділігін арттыратын және тәртіп орнататын жақсы құрал болып табылатын еді. Шынында жазып отырған студенттерді байқап аты-жөндерін дәріс аяқталған кезде жазып алып Intranet жүйесіне балдарын енгізіп отырса, келесі жолы тыңдамай отырған студент өзін дұрыс ұстауға тырысар еді. Негізінде, шын мәнінде қазіргі жағдайда үлкен залдарда студент саны 90 жуық дәрістерде нашар оқитын студенттер дәріскерден алысырақ, соңғы қатарға жайғасып алып өздерімен-өздері күбірлесіп әңгіме айтқанды ұнатады. Осы мәселені қандай жолмен шешуге болады? Әрине осы белсенділік үшін қойылатын балды енгізу арқылы шешуге болады деп есептейміз.

Республика көлемі бойынша әр түрлі ЖОО силлабустары мен оқу-әдістемелік кешендер бойынша әдеби шолу жасағанда барлық ЖОО-да дәріс еш балмен бағаланбайтынына көз жеткіздік [6,7,8].

Бұл жаңа әдіс емес, кредиттік технологияның бұл моменттерін біздің университетімізде жуықтап айтқанда 5-6 жыл бұрын сынақ түрінде қолданғанбыз және бұл жақсы нәтиже берген болатын. Яғни, студенттердің 100% келуі мен қатысуы қамтамасыз етілген еді. Бірақ ол кезде бірінші аралық бақылаудан 30 балл және екінші аралық бақылаудан 30 балл алу керек болса, оның әрбір дәріс үшін қойылатын балы 0,3 баллдан қойылған және жиынтық балл 4,5 тең болған. Бірақ, бұл талап бағалау жүйесіне көптеген ыңғайсыздықтар туғызды: яғни үтірден кейінгі пайда болған қалдық сандардан ажырату мақсатында әрқашан жуықтау жасау; максималды барлық 30 балл үшін тек лекцияға қатысқаны үшін 4,5 балл қою үлкен балл болып есептелді.

Сонымен қатар, төмендегі суретте көрсетілгендей дәріс сабағына қойылатын талаптарына студенттің дәріске дайындалып келуі, дәріске белсенді қатысып отыруы, конспект дәптерінің болуы және дәріске семестр бойы үзбей қатысуы.

6. Критерии и правила оценки знаний

График сдачи заданий и их максимальная оценка

Методы оценки знаний

Текущий контроль: тестирование, письменный (устный) опрос, программированный контроль, решение задач.

Итоговый контроль: экзамен (устный, письменный или в тестовой форме), включающий вопросы тем СРМ.

Критерии выставления максимального балла за выполнение различных видов работ:

Вид контроля	Мак. балл	недели															Итого балл
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
лекция	0,2	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	4,5
лабор.-практич. занятия	1,2	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	18,0
СРМ	1,0	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	15
Рубежный контроль	5,0*							*							*	10,5	
СРМ	0,0						*							*		1,2	
Титульная ответственность																	60
Экзамен																	40
Всего																	100

Лекции:

- Посещение лекции
- Активная работа во время лекции
- Наличие конспекта лекции
- Подготовленность к лекции

В таблице указан максимальный балл, которого можно набрать за выполнение определенного вида работ.

1-сурет. 2008 жылы проф. Мұсабеков Қ.Б. 6N0606 – «Химия» мамандығы үшін құрастырылған: «Избранные главы коллоидной химии» IGKH пәнінің силлабусынан кесінді.

Бұл жағдайда мынадай талап қою туындалады:

– дәріс сабақтары үшін балл өте төмен болуы керек, әрине бірақ жалпы максималды балдардың қосындысына әсері болуы керек. Мысалға бірінші аралық бақылаудың 100 балының 7 балы осы дәріс сабағына тиесілі болу қажет және екінші аралық бақылаудың 100 балының 8 балына тиесілі болу қажет. Сонда әр аптада болған 1 дәріс сабағына 1 балл тиесілі;

– Жоғарыдағы суретте көрсетілгендей студенттер алдында шынайылықты көрсету үшін силлабус нормативіне жоғарыдағыдай кестені енгізу қажет, яғни студенттер бұндай өзгерістерден хабардар болуы тиіс;

Бұрынғы жүйе бойынша құрастырылған бақылау формасынан қарағанда қазіргі жүйемізде қойылған балдарды жуықтаудың қажеті жоқ және балл қою жүйесінің ұсақтығы алдыңғы жүйеге қарағанда жоғары. Мысалға ескі жүйе бойынша 1 балл қазіргі жүйе бойынша 3,33-ке тең. Сондықтан ұсынылып отырған дәрістік сабаққа студенттердің қатысуы мен белсенділігін бағалау әдістемесі ескі түрдегі бағалауға қарағанда ыңғайлы екені көрініп тұр.

Қорытындылай келе, талқылап отырған ұсынысымыздың оңтайлы жақтары мынадай:

- Дәріс сабағын бағалауда жеке балдық жүйе ашу қажет етілмейді, тек бірінші аралық бақылауға сәйкес 100 балдың және екінші аралық бақылауға сәйкес 100 балдың ішіне енеді.
- Енгізілетін көрсеткіш кесте түрінде силлабус нормативіне енгізілуі қажет.
- Студенттердің дәріске қатысуы мен белсенділігін арттырады.
- Дәріске дайындалып келген студенттің білімділігі артады.

Жоғарыдағы момнеттерді ескере отырып, оқу-әдістемелік кешенге жоғарыдағыдай өзгерістер енгізу дұрыс болар деген пікірдеміз.

ҚОЛДАНЫЛҒАН ИНТЕРНЕТ-РЕСУРСТАР:

1. <http://www.chem.msu.ru/rus/history/Rehbinder/14.html>
2. <https://sites.google.com/site/kolloidnaahimia/-zol-sol-nol-koagulacia-zolej/deragin-boris-vladimirovic>
3. <http://www.chem.msu.ru/rus/history/acad/ovchinnikov.html>
4. <http://web-local.rudn.ru/web-local/prep/rj/index.php?id=2893&p=24192>
5. http://publish.volsu.ru/new/arhiv/forum_04_06/1.html
6. <http://userdocs.ru/fizika/37401/index.html>
7. http://topreferat.znate.ru/pars_docs/refs/1/535/535.pdf
8. kguti.kz/umo/docs/nor_dok.doc